

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Fingal Johansson*
 Härad: *Östbo* Adress: *Bygget, Jöarna, Värnamo*
 Socken: *Fryele* Berättat av: _____
 Uppteckningsår: *1941.* Född år _____ i _____

Fattigvård i Fryele socken n. 1800-talet.
(fortsätter fr. M. 7332: 1-12.)

<i>Gjännars böver.</i>	<i>s. 7.</i>
<i>Skomakerlära.</i>	<i>s. 8.</i>
<i>Smicklära.</i>	<i>s. 8.</i>
<i>Utakordning av barn.</i>	<i>s. 8.</i>
<i>Öknarna.</i>	<i>s. 11, 17, 19, 20.</i>
<i>Fattig mans begravnin.</i>	<i>s. 24.</i>
<i>Nöd åren 1868-1869.</i>	<i>s. 31.</i>
<i>Fattigtionde.</i>	<i>s. 34.</i>

Skriv endast på denna sida!

Fryele sockens lilla fattighus var på 1850-talet beläget nere i kyrkbyn på prästgårdens ägor, men flyttades senare bort i byns utkant. Den 4 juli 1856 hade man på sockenstämma beslutat att fattighjönen skulle utakorderas och den 1 Sept samma år hade fattigvårdsstyrelsen "utlyst angripinakauction" av de i fattighuset varande fattighjönen "vilken auktion företogs och utdrögs tiden till sent på aftonen, men såto ej några spekulanter sin afhöra". Påledningen till att man sökte bortauktionera hjönen var den att en del av dem inte kunde "reda" sin själva det behövdes

en sköterska i fattighuset, och avlöna
en sådan drog man sig väl för.
Hur lättvindligt och billigt man
skaffade sig sköterska i fattighuset
ger ett stämmoprotokoll av den 5-12
1856 besked om: "Som en sköterska
i fattighuset är behöfvelig, föreslogs
och valdes här till pigan Lisa Svens-
dotter på Råret. Som genast till-
träder nemnde befattning mot
åtnyktande av full stat (om stat-
ens storlek se i höjjan av uppteckningen)
"och dessutom såsom lön 2 riksdaler
banko (= 3 kr.) Styrelsen beslutade
att om Lisa Svensdotter icke emottager
nemnde uppdrag att hon då
skulle från fattigvården uteslutas".
Det var således ett fattighjon som

man mat 3 kronors lön. Tringade
att åtaga sig vård och skötsel av
flera orkeslösa sängliggande hjon.
Någon mätthållning i egentlig
mening för fattighjon förekom ej.
d. v. s. var och en fick taga av
sin stat och laga mat därav
bäst de ville, men de orkeslösa
eller sängliggande skull sköterskan
laga maten åt och taga av
deras stat. Inköp av mjölk för de
fattiga omtalas blott en enda
gång: 17-11. 1858 "Gamla pigan eller
sköterskan i fattighuset är sängliggande
och beviljades henne penningar till
ett stöp mjölk om dagen under
hennes sjukdom. Inköp av kläder
till hjonet förekommer och sparsamt

Det heter den 13-11. 1857 "Till fattighuset beviljades: 14 alnar blazarnsvår till lintyg, ett par sko till baring, samt till trä och sömningalön en riksd. banco." För att hjonen skulle kunna skaffa sig lite extra julkost tilldelades de mot julen smärre penningbelopp varierande mellan 1 riksd. banco - 32 skilling banco vardera. Till underbäddar i deras sängar anskaffade man och till julen några pund råghalm. Till fattighjon boende i backstugor ute i socknen förekom det i några fall att man beviljade ett par träskor och dessa kostade vid denna tid - 25 öre. Utgifterna för fattigvården voro inte stora

för socknens hemmansägare, men
den 5-12.1856 tyckte man att
"Som socknehantverkare icke
på något sätt är med fattig-
vårdens betungade, vore det billigt
om sådana bidrogo med fattigvården
med ett tillskott av 16 skilling banco
av varje mantalskriven person
ärligen" Ingeniör Andersson i
Gvanaryd som ock räknades
som "socknehantverkare" trodde
man ock "våga påräkna ett
ärligt bidrag, vilket belopp han
sjelf efter ädelmod och frikostighet
må bestämma". Den 12-3.1858
beslutades "att så fort som möje-
ligt she kan" inköpa 1 Tunna
havre och 1/2 Tunna korn, som

skulle användas till bröd åt fattiga skolbarn. En kaka bröd, och 1 skilling om dagen skulle skoläraren utdela till varje behövande barn. 1859 hade småskolor inrättats i socknen, och föräldrar till fattiga barn hade anskallit om extra hjälp. Man beviljade 3 skilling (= 6 öre) om dagen till varje barn. Tre gossar kommo under sagda år i åtnjutande av detta underhåll.

Meddelarens fader Aug. Johansson i Bygget född 1849, har berättat att de barn som fingo äta "fattibrö" ofta blevo kånade av sina bättre lottade komrater i skolan. Det gräts många bittra tårar av fattiga gossar och flickor som voro tvungna att äta det magera fattigbrödet. Men än värre tider

Kommo för dem då de efter slutad
skolgång och konfirmationsunder-
visning skulle böija förrörja sin
själva. Då blev det att taga tjänst
som pigga eller dräng hos någon
bonde, eller också söka komma i lära
hos någon hantverkare. År 1883
ansågs en årslön av 80 kr. pr. år för
en fullgod dräng vara en bra lön.
Drängens hade ju även lite andra
förmåner som ingingo i lönen
nämligen: 1 kr. i städjpenning 1 par
stövlar, 2 skjortor samt dessutom rätt
att på husbondens åker sätta en $\frac{1}{4}$ tunn
potatis som han på hösten fick
kunne förfoga över. En fullgod
pigga hade vid samma tid i årslön
23 kr. + 50 öre i städjpenning 1 par kängor

Flintyg (=sarrk) 1 huvudkläde. En skomakareläring på 1870-80-talen fick första läroåret betala 10 kr. i läropengar samt arbeta hela det följande året åt mästaren utan lön.

Bliven skomakaresäll hade han i början 50 öre i veckan, och då han blivit skicklig i yrket högst 3 kr. i veckan jämte fri kost. En snickareläring på 1870-talet fick arbeta de 7 första månaderna hos mästaren för endast mat och husrum.

Fattiga barn utakorderades emellertid till bönder eller hantverkare långt innan de slutat i skolan. Kunde man inte på någon bonde eller hantverkare att mot ersättning mottaga sådana barn, så fingo

de var man kallade "gå på socknen".
Att gå på socknen innebar att man
skulle vistas under så lång tid, som
kommunal- eller fattigvårdsstyrelsen
beslutat hos en familj, och sedan
denna tid utlöp, flytta till en annan
familj. Det vanliga var att den som
gick på socknen skulle vara en vecka
hos varje familj, det blev att flytta
varje vecka och byta om husbondefolk
och detta hade sina bevärligheter för
den som "gick på socknen". Stundom
kunde det ju förekomma att familjen
och den på socknen gående kommo så
bra överens att man kunde på-
stanna längre än en vecka, men
detta var undantagsfall. Den som
var olycklig nog att stå under

fatigvårdens beskydd var vanligen
illa sedd och betraktades som ett
ovälkommet påhång. Det var ett
eländigt system med sockengängen.
Det heter i ett protokoll av den 31 juli 1864:
"Det kunde icke förmås gossen Johan
Fredriksson att på mållag gå om-
kring på socknen efter vad kom. st.
hade beslutat, utan han kommer
gråtande och beder att han skall
på bli kvar hos Gustav Alm och med
skräddareyrket portfara." och Alm
tycks inte haft något emot detta.
Han åtog sig gossen till den 24 okt.
mot en ersättning av en $\frac{1}{2}$ tunn
havre och en $\frac{1}{4}$ dels tunn kom,
men kom. st. ålade Alm att låta
gossen bevista skolan två dagar i veckan

Ett par av de på socknen gäende
som meddelaren minns hade nedsetta
förståndsgåvor, de voro som man
sade "schappsätta" eller i värre fall
"stolta". Gossen Johan Johansson
var en "schapprä", ofartig för sin an-
givning, men oförmögen att sin
själv försörja. Han var en vad man
inom orten kallade "tvedägging".
(= en sådan som avvants från
moderns bröst, men åter påt fatta
det.) I dagligt tal man och man
emellan kallades han "pattalums-
ämn." (patta = dia i ortens mät)
Det sades om honom att ännu
då han gick i skolan, sprang han
på middagsrasterna och mötte
sin moder för att på dia henne.

De möttes vanligen vid en gärdes-
gård, modern knäböjde ena sidan
om gärdesgården, och gossen på den
andra sidan, modern blottade sitt
bröst och flyttade sig tätt intill
gärdesgården, och gossen stack in
sitt huvud mellan ett par gärdsl-
åsar och fick sitt middagsmå-
ladeles som ett litet barn.

Stutagligen var det moderns stora
fattigdom som var orsaken till detta
egendomliga förhållande.

Om ett protokoll daterat den 17-11-1858
finnen man att "gossen Johan Johan-
esson från Petersburg (=pattalumsåm)
uteslutes från fattighjelp emär han
virstas på socknen och vidare där
skulle kvarbliva." Styrelsen uppmärksade

församlingen "att icke allenast hålla
hon om till arbete utan ock till
undervisning i Gudsfruktan och
goda seder, som han såsom ett
frånfalllet barn så väl behöver"

Den 16-1. 1859 anmältes att samme
yngling "äges så ringa kristen-
domskunskap, att man förordade
som lämpligt att han deltog i de
förhör som verkställdes med årets
nattnäringsdom." och "her Pastorn
(Vallberg) ansåg "at han anser det
till bärsligt "att så skedde.

Vid ett annat tillfälle hände det
den ovannämnde ynglingen skadade
sin i ett "Tryskverk hos Melin i Brunn-
gården" och då fick socknen lägga ut
ett par kronor i läkararvode till

en bonde i Ullås Västtorps s:n som
lappade ihop ynglingens trariga fingrar.
En annan man som gick på sock-
nen, som meddelaren minns var
skogskläddrängen Carl Månsson från
Ufa (Fryele s:n.) Han var en rask och
stättig yngling och hade anställ-
ning på Hörle bruk i Värnamo s:n.
En dag kom han hem från skogen
och var virring till sinnet. Av hans
tal under den första sjukdomstiden
trodde man sig kunna döma
att han råkat ut för skogsruvan
på Hörlemön. M. gick på socknen
sedan i hela sitt återstående liv, han dog
i Lönja på 1900-talet.

Ählans förekom det att s. k. lösa per-
soner tillfälligtvis vistades inom

socknen en tid och så när de voro i
behov av hjälp blev socknen som det
hette "på dummen". Den 11-7/1852 hade
man sammankommit om den "avskedade
tulleristen (= artilleristen) Johannes Hoff"
som "af Kåronens Höga Beffallnings
hafvande" blivit visad till fattigvårds-
styrelsen i Fryele för att "där erhålla
nödigt fattigunderstöd" tills man
kommit till klarhet om hans hem-
ortsrätt. Drölingen erhöll han hem-
ortsrätt i Fryele ty det heter om honom
i ett protokoll av den 1-4/1857 att "efter-
som han visat tjenstbarhet i fattig-
huset genom redhuggning och annat
biträde beviljades honom ved nästa
utdelning 6 kappor havre och 3 kappor
korn. Man håller sträng krigstukt

mot ogifta kvinnor som utan
att äga hemortsrätt inom socknen,
kommo med oäkta barn och önskade
slå sig ner. Den 8-2/1863 hade kom-
munalstyrelsens ledamot i Förselbo
rote anmält att "till enkan Cajsa
på Trollebo ankommit en dotter,
som ännu är kvarbliva med ett
nyligen framfött oäkta barn.
Styrelsen beslutade att hon skulle
uppmärkas att avlägsna sig till
Vottorps s:n där hon skall vara
skriven i Ullås hos herr baron Lilje-
crents efter af honom lemnat intyg.
Skölldes inte detta skulle hon med
skjuts dit återställas. En från Hjelms-
ryds s:n (Västra härad) till Fryele s:n
inflyttad familj och deras ankomlingar

voro under 20-tal år Fryele socken
till mycket postuar och besvär.
Huvudmannen för ätten hette Petter.
Han och hustrun sysselsatte sig, inte
med annat än barnalstring och
lältja. Stundom bodde de i fattighuset,
stundom i en liten backstuga (Högåsen).
Endast en av deras barn, en son, sökte
försörja sig själv, alla de andra
kommo socknen till last. En av dem
Johan Pettersson (med äknamnet "sluffs")
en stor stark man gick omkring
och tiggde i Fryele och Värnans sock-
nar då han var i 20-25 års åldern.
Dessutom sysslade han ehuru ogift med
utövändet av barnalstringens konst.
Det heter om honom i ett stämmoprotokoll
av den 5-2. 1866, angående inom socknen

vistande)

personer som inte voro inantalskrivna inom socknen: "Drängen Johan Pettersson har hos pastor utpåt attest till Sanderyds församling i Tveta härad och där antagit tjänst, men efter att i tjänsten vistats i 3 dagar avlägsnade han sig derifrån hem till sin fader i backstugan Högåsen under Fryele Götavärd, och då han ej återgått till tjänsten har hans husbonde --- återstakat hans attest till pastorsembetet, men då denne person i konv. nämndens tanke ej författningens enligt kan eller vill sig örligt försöka, kan han nu börjat betta inom Värnans församling, är dessutom dömd för lägersmål med pigan Carolina Svensdotter i Brunnberg, och äro där han ha förövat ett lika brott med

pingen Ingva Nilsson i Fryele prästgård
som nu i karandens tillstånd avlämnat
sig ur Gjengen. - Nå Johan gift
sig till sist med Ingva och slog sig
ner i en backstuga vid Härans strand
nere vid Fryelebrunn. Man kallade
platsen Höängen, stugan hade Ingva
fått som gåva av en av sina forna
husbönder, då hon gift sig. Johans
äkenamn blev härigenom ytterligare
tilläkt, han fick heta "slupps i Höäng-
arn". Arbete var han inte angelägen om
han band lite björkkrastar som han
gick omkring i byn och sålde.

Det blev flera barn att försörja
och då inte inkomsten av prästfabri-
kationen räckte till att mätta deras
mags. Tor saken vis.

Men ett släkte kan förädlas.

Johans söner och deras barn ha på något undantag när, försörjt sin själva. Sönerna ha gift sig med hyggliga flickor och blivit lantbrukare. En av dem innehar en ur- och optik-affär i Värnamo stad, och till hans heder kan räknas att han på egen hand, utan att ha genomgått några lärokurser, lärt sig det svåra yrket.

Löderut i socknen i en backstuga.

(Lövfällan) bodde en löraktig kvinna.

Stina Lovisa som levde i samvets-
äktenskap med en gubbe kallad "Basstä-
lucän". Han var född och kyrkobok-
förd i Vaxtorps sin Östbo härad. Lätt ök-
namn hade han fått därigenom att
hans föräldrar när deras stuga (Furubius)

^{nedbram}
i Væstorp och de blevo husrilla, så
flyttade de in i "bastan" och där bodde
de i långa tider. Då någon kom
på besök i deras mörka, rökiga bostad
fringo de den vanliga inbjudan av
"Petter i bastan", "sätt de på galltäm"
(Gallen kallades den halvmeterhöga
ugnens av grästen nere vid dören i baste-
na). I denna enkla bostad föddes gossen
som sedan under hela sitt liv fick
heta "bastä-lumän" och han blev
därefter, lat och inte skötsam.
Vid rätt framskridna år fick han
för sig att han borde gifta sig,
men som han var fattigbjön
kunde han inte av prästen utgå
"lysäsedäll" förrän kommunal-
ordföranden i Væstorp s:n, Sven Håkan

på Åren lemnat sitt tillstånd.
"Hå så då ingätt det, så ha ä' inntä"
m pått å ha, man värä jöä ha
summ e onyå flekka" sade jonas
basstä-lu vid detta tillfälle om
sin till åren komma fästmo, men
något giftermål blev det inte av.
Han gjorde sedan något puppens
och blev dömd till fängelsestraff
på vatten och bröd som han av-
tjänade vid jönk. cellfängelse, och
som "basstälu äm" hade mjuka fina
händer och var fet och rödlätt i
ansiktet trodde fängelsepersonalen
att han var en s.k. bättre person
och titulrade honom "herr" och detta
togs välvilligt upp av "basstä-lu äm"
som förnågs förklarade att "nu bärja

En "rimma se woättnara". Han flyttade sedan till Glina - Lovisa på Lövfallan i Fryele. På kommunister Votkin i Votorp var bliven kyrkoherde i Fryele kallade han till sin "basstä-lu änn" för att taga reda på om något intimt förhållande var rådande mellan Glina och honom, och "basstä-lu änn" förklarade helt fräckt att "Glina å hamn lå i kapp" (d. v. s. delade gemensamt bädd) och då blev prästen arg och frågade honom om han inte skändes.

Gubben gick omkring, och samlade lump och lytte klochor, i bygden. Han åtnjöt underhåll av Votorps kommun under det att kvinnan med vilken han sammanhörde hade understöd av Fryele kommun.

Isamma sluga, som det ovannämnda
paret bodde, en gubbe kallad Lille-Petter.
Han var korvmakare och klarade
sin själ så länge han orkade
flåta korvar och kalfat. Då han
var bliven gammal och orkeslös erhö-
ll han understöd av Fryele kommun.
Då han något av de första åren på
1900-talet avled och begravdes på Fryele
kyrkogård, skedde detta på möjligast
enkla former. Man ködde fram till
kyrkobacken i Fryele med den enkla
svarta kistan, som ställdes på ett
par träbockar. Då klockorna böjode
ringas bars kistan av 6 torpare, gran-
nar till den avlidne, in på kyrko-
gården. Som ende sörjande gick efter
kistan ett annat manligt paltig-

hjon (Johan Pantzer) och han har förlorat
sin egen även Värnans kläddar under
en arm. Kyrkoherden förrättade sedan
kistan nedänkts i graven, jordfäst-
ningen ritualmässigt. Inte en blom-
ma, eller ett tal förekom vid begrav-
ningen. Falligt och enkelt hade den
hedersmannen Lille-Petter haft det;
all sin tid och lika enkelt och fattigt
gick det till vid hans begravning.
Vid kom. st. 12-5-1878 anmäldes att
"mannen Frans Johan Andersson med
familj, förr boende i Fryele Bergsgård
men i Nov. månad 1876 flyttade till
Värnamo och der som hyresgäst
vistats, tills den 11 sistl. maj då han i
Värnamo blivit arkyst, hade ankom-
mit till Fryele och intagit hos

sin svägers i Eljökhult, och som denne
annmält missnöje med att hava dem
i sina hus" så måste fattigvårds-
styrelsen besluta att den husvillan man-
nen med sin familj inflyttade i en
backstuga på obestämd tid, mot
ansvar av honom. Passen för hushyras
erläggande till stugans ägare.
"Hannen" var "Knalla Johan", socknens
specielle skälm och bedrägare, vars
tjuvtenner och bedrägerier voro kända
vitt omkring. Det var han som med
en betman dräpte "Zigenarkungen" i
Jönköping i Sjungerumsskogen utan-
för Jönköping. Det var ju av rädsla
och till själfvärvar "Knalla-Johan"
gjorde detta, fattaren hotade honom
till livet med dragen kniv, men

vid rättegången framkom så många av "Knalla Johans" dåliga handlingar att han dömdes till flera års straffarbete för råbet. Då Knalla-Johan blivit dömd och skulle arbeta sitt straff skrev han hem till sin hustru och bad henne att ta en tröst av skriftens ord och angav ett särskilt bibelställe som var trösterikt. Hustrun som kände sin man, anade att under hans hastigt påkomna religiositet "låg en hund begravd", så hon började "ransaka skripterna" och fann mellan biblens blad en 100-kronorsedel. Hon blev ju glad över upptäckten. 100 kronor var mycket pengar på den tiden för en fattig människa, men som hon inte torde själv låta

välja en så stor sedel vände han
sig till sin värfader "Knallen i Bergs-
gårdens" och som denne var en lika
stor skälm som sin son åtog han
sig detta och sonhustrun fick inte
ett öre av den värlade hundralappen
som han behöll själv. Locknen
fick underhålla hustrun och barnen
under de tider "Knalla Johan" satt
inne" och det var ofta nog, han
figurerade till och till i "Smålands-
postens" veckobladts spalter under rubriken
"Rättegångs och Polisaker. Knalla-
Johan ville gärna handla, han
brukade resa upp till Jönköping och
av stadens handlare på kredit
köpa varor som han aldrig
betalade. Värorna sålde han sedan

för billigt pris till ortsbefolkningen.
"Enalla-Johari" hade två söner
som vid tidiga år emigrerade till U.S.A.
Vid tiden omkr. 1895 kommo de hem
till Fryele och medförde en fonograf
med vilken de foro omkring i bygden
och anordnade konserter. Denna upp-
finning var ny då och folk ström-
made till dessa "konserter" i stora
skaron för att lyssna till detta under,
de funnos som trodde fullt och fast
att "dämn lājja" (=den onde) satt i fonos-
grafens tratt eller vandrullar, men så
då ynglingarna som voro prälsnings-
soldater böjde vittna eller hålla
korta föredrag av religiöst innehåll
förstod man att det inte var farligt
att lyssna varken på deras eller

fonografens förkunnelse. De togo
sina föräldrar och en syster med
sig och återvände till U.S.A.
"Knulla-Johan" trivdes emellertid
inte i Amerika, han kom efter ett
par års förlopp åter till Sverige
och slog sig ner i Ullevishamnstroket
där han idkade toppelmakeri som
han lärt under fängelseperioderna.
Han avled för ett 20-tal år tillbaka.
I ett protokoll av den 29-12-1865 klagas
det över att en hel mängd belldare
förnämligast lattdare genomsträp för-
samlingen och beslutades att den
inom kommunen som herbergas
sådana skulle böta 5 kr. första
gången, 10 kr. andra gången sådant
förekom. Köldären 1868-1869 var

befolkningen i svårt trångmål.

"Den 3-12. 1868 anfördes vid kom. st. att
"Inom församlingen var brist på
spannmål; 293 tunnor råg, 330 t. kom
1,766 t. havre, och 1505 tunnor potatis.

På grund av denna farliga upptäckt
beslutades att värdramt ankälla
om stadsbidrag för att avhjälpa den
nöd som hotade befolkningen inom
socknen." Man upptog ett lån å
5,000 kr. och för dessa pengar inköptes
spannmål, avsedd att dels frött utdelas
till fattiga, dels att förrälgas till de som
hade att betala med." 7-3. 1869 beslutades
att ytterligare upptaga ett undrättningslån
å 5,000 kr. Den 21-3. 1869 hade man
erhållit 400 kr. i gåvomedel, av vilka
medel, beslutades att 100 kr. skulle utdelas

Till socknens mest behövande arbetslösa
personer. 300 kr. skulle användas till
bildandet av en arbetsförening (= nöd-
hjälpsarbete) --- man hade vidare
uttrikt att erhålla ytterligare 300 kr. i
gävomedel. --- socknen hade ytterligare
erhållit ett lån av statsmedel på 1500 kr.
med återbetalningsskyldighet vid krono-
upplösningsnåden under åren 1871-72-73.
Man sökte bereda fattiga arbetslösa
personer, arbete vid vägars förbät-
ring, mossars utdikning m. m.
Fryele sockenkassa blev helt säkert
vid denna svåra tid värt skuld-
satt, och då jönk. läns hushåll. säll.
förvaltningsutskott den 12-3-1871 hade
genom upprop begärt bidrag av
församlingen för att något kunna

hjälpa de i Frankrike genom krigets
förfärliga utbrätt mindre lottade
jordbrukare" kunde man inte hjälpa
på annat sätt än att det beslöts upp-
lägga en frivillig kollekt i kyrkan.
Både viktiga och mindre viktiga
saker underställdes fattigvårds- och
kommunalmyndigheternas ^{klörning} Det heter i
ett protokoll den 22-1. 1860 att llaja
Hansdotter (jula majja) beviljades
"tillök av fattighjelp av 12 kappor
kovre och 6 kappor korn, samt 50 öre
i pengar med villkor att hon av-
står från sina s. k. kappelydningar,
Ty i annat fall indrages tillöket och
hon blir lagligen tilltalad."
Vid samma tillfälle hade anmälts
klagomål över stöjutande vid bröllop

och fattades beslut om att inte detta
skjutande inställdes och upphörde skulle
de som främdeles övade skjutande
hos kronoheljeningen anmälas för
att vid häradsrätten tillålas.

Den 16-3. 1865 hade det kommit till
kom. nämndens kännedom om att
dels målskjutning, dels lotteri förekom
"för sådana uppdrag" hade inhallats
en arrendator från Bergsgården, samt
före gardisten Berg, dessa voro när-
varande och varnades för sådana
missbruk som icke allenast äro för-
bjudna i allmän lag utan även
skadliga för samhället.

Fattigtionde (fattisä) i form av
spännmål erlades årligen av
socknens hemmansägare.

År 1875 erlades pr. hemman (= 1 mantal)
16 kappas havre och 8 kappas korn.

År 1876 erlades: 14 kubikfot havre, och
7 kubikfot pr. hemman.

Även ved erlades in natura till de
fattiga. Man hade en "fattig-
magasin" på prästgårdens ägor
och dit körde man tionden där
den mottogs (inmåltes, och avsynades)
De lantbrukare funnos som inte
voro så nogga med om kvaliteten
var god av den spannmål de av-
lemnade. Andra åter ansåg det vara
en heder för dem om de till fattig-
tionde togo den bästa spannmål
de kunnat frambringa. Det hölls
tiendemöte i januari månad
varje år. Utdelning av spannmål

till de fattiga hölls en gång pr.
kvartal. Då kommo de fattiga
som voro berättigade till under-
stöd med sina Lomsäckar och fång
många kapper säd. Somliga av
dem voro tackramma för vad de
erhöll, andra åter knutade över
underhållsets knapphet.

Numerus användes inte denna form
av fattigvård i Fryele, dess fattighus
står öde och tomt. Fattighuset
är nedriven, och de fattiga inackorderade
på Värnamo landsförsamlings älder-
domshem Lörnsjö. Där åtnjuta de god
vård, få ligga i rena bäddar, och äta
god, riklig och vällagad mat.
Den gamla goda tiden som inte
var så god önska de säkerligen inte åter.

Slut.